

„de Schouw“

Vereniging van
Vrienden
van de
HOGE VELUWE

Vereniging van "VRIJENDEN VAN DE HOGE VELUWE"

Uit de Statuten :

Art. 2. De vereniging beoogt het aankweken van een hechte band onder hen, die belang stellen in de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe", gevestigd te 's-Gravenhage, alsmede het bestaan van het bestuur van die stichting in het verwezenlyken van de doeleinden, die het krachtens de grondregelen van die stichting heeft na te streven.

Art. 3. 1. De vereniging tracht haar doel te bereiken door in nauwe samenwerking met het dagelijks bestuur van de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe":

- a. in brede kring belangstelling te wekken voor "Het Nationale Park de Hoge Veluwe" door het stimuleren van het bezoek aan dit park;
- b. het organiseren van één of meer "Hoge Veluwe-dagen" per jaar;
- c. het vormen van werkgroepen uit en in bijzondere gevallen mede buiten haar leden, ter bestudering van bepaalde onderdelen, mogelijkheden en belangen van "Het Nationale Park de Hoge Veluwe";
- d. het dienen van advies en/of het doen van voorstellen aan het dagelijks bestuur voornoemd;

Bestuur :

Jhr. W.H. de Beaufort, IJarn, Voorzitter.

Prof. Dr. J.F. Kools, Wageningen, Vice-Voorzitter.

C.W. van Calcar, Secretaris, Koningsweg 37, Beekbergen. Tel. 06766 - 500.

Mevr. Ita Kreunen Mees, Te Secr., "Windewaai", Hoenderlo. Tel. 06768 - 262.

Mr. G.J. Pické, Penningmeester, Apeldoornseweg 64, Hoenderlo, Giro 951993.

Ch.G. Götzer, burgemeester van Arnhem

H.M. Oldenhof, burgemeester van Ede

Mr. A.L. des Tombe, burgemeester van Apeldoorn

Prof. Dr. E. Engel, Amsterdam

Mevr. J.J. Hacke-Oudemans, Putten

J.E. Memelink, Doorwerth

F.J. Tiele, Schaarsbergen

Mr. F. Oordhuys, Hoofd Onderafl. Natuurbescherming, Dep. O.K.W., Den Haag

Prof. A.E. Hamacher, Dir. Rijksmuseum Kröller-Müller, Otterlo

Ir. J.H. van Tuil, Dir. Nat. Park de Hoge Veluwe, Hoenderlo

Redactie "De Schouw"

Mevr. J.J. Hacke-Oudemans

adres: "Windewaai", Hoenderlo

Mevr. Ita Kreunen Mees

telefoon 06768 - 262

G. Spanhaak

A.B. Wigman

De minimum contributie bedraagt f 2,50 voor gewone leden; voor echtgenoten van leden f 1.--. Voor Jeugdleden f 1.--. Organisaties en verenigingen kunnen, als zodanig, lid worden voor tenminste f 10.-- per jaar. "De Schouw" wordt U gratis toegezonden.

1 9 6 0

HOGE VELUWE-DAG

- De 24ste Hoge Veluwe-dag zal gehouden worden op zondag 12 juni 1960.

Verzamelen om 2 uur op het parkeerterrein bij Rijen-
zenburg.

Van daar zullen, onder leiding en toelichting van de heren Dr. G. MAARLEVELD en Ir. J.C. PAPE, aan de hand van de door hen samengestelde geomorfologische bodemkundige kaart (die onze leden een dezer dagen ontvangen), verschillende plaatsen in het Nationale Park bezocht worden.

Thee drinken en avondboterham bij de Koperen Kop.

J A A R V E R S J A Gover het verenigingsjaar 1959Status en bestuur.

In het bestuur deed zich een wijziging voor. De Heer Pické, die tot dit jaar zowel het secretariaat als het fiscaat had waargenomen, legde het eerste neer en werd als secretaris opgevolgd door ondergetekende. Gelukkig bleef de Heer Pické als penningmeester voor ons bestuur behouden.

Professor De Beaufort stelde zich niet herkiesbaar en werd vervangen door Prof. Dr. H. Engel.

Ons adviserend lid Mr. Bloemers tenslotte, die als vertegenwoordiger van het Departement van O.K. en W. in ons bestuur zitting had, vertrok naar het

buitenland en werd vervangen door Mr. F. Oorthuys.

Leden.

Het ledental bedroeg op 31 december 1959 747 tegen 622 op 31 december 1958. Een verheugende toename derhalve.

Vergaderingen.

Het bestuur vergaderde twee maal. De jaarvergadering der leden werd op 18 april gehouden.

Daar werden de jaarverslagen uitgebracht en werd aan de penningmeester décharge verleend voor het door hem gevoerde beheer. Een zeer boeiende lezing met lichtbeelden over het Picosgebergte door de Heer Van Tienhoven werd door de helaas weinig talrijke aanwezigen met grote aandacht gevolgd.

Hoge Veluwe-dagen.

Op veler verzoek werd dit jaar de eerste Hoge Veluwe-dag, de 22ste in de totale reeks, op een zondag gehouden. Het mooie weer had 68 van onze leden tezamen gebracht, die vol interesse luisterden naar hetgeen Dr. A.D. Voûte, directeur van het ITBON hen vertelde van de "beschadigingen aan het bos". Na de causerie toonden Dr. Voûte en zijn assistent de Heer Doorn ons de beschadigingen, zoals zij zich in de natuur voordoen, waarna het hele gezelschap zich verzamelde aan de thee en vervolgens aan de avondboterham in de Koperen Kop.

De 25ste Hoge Veluwe-dag op zaterdag 19 oktober bracht 90 enthousiaster tezamen, die onder leiding van de Heren Van Tuil, Wigman en Langenbach in drie groepen een korte en twee lange wandelingen maakten. De wandelaars werden in het bijzonder gewezen op de gevolgen van de langdurige droogte voor boscultuur en levende have. Tot slot verzamelden zich weer alle deelnemers bij de thee in de Koperen Kop.

Een probleem wordt langzamerhand de grote populariteit van de Hoge Veluwe-dagen. De grote toevloed

van deelnemers stelt het bestuur voor moeilijke organisatorische problemen, omdat het nu een keer niet mogelijk is met al te grote groepen te wandelen, terwijl een voldoende aantal rondleiders vaak moeilijk te vinden is. Gelukkig staan de directeur van ons Nationale Park en zijn medewerkers ons steeds zoveel mogelijk ter zijde, waarvan op deze plaats met erkentelijkheid gewag wordt gemaakt.

De Schouw.

Alle leden vonden ons verenigingsblad weer geregeld in hun brievenbus. Een woord van hartelijke dank aan de actieve redactie en aan de andere medewerkers is hier zeker op zijn plaats.

Bijzonderheden.

De droogte heeft dit jaar het bestuur van het Nationale Park voor vele moeilijkheden gesteld. Ons bestuurslid Mevrouw Ilacke-Oudemans schreef een artikel in de Schouw, dat werd overgenomen in enkele dagbladen. De oproep om een financiële steun als "droogtegift" te schenken vond spontane weerklank, niet alleen bij onze leden, maar zelfs nog in meerdere mate buiten de kring van Vrienden. Een en ander had tot gevolg, dat onze Voorzitter op St. Hubertusdag aan het bestuur van het Nationale Park een bedrag van f 401.-- kon aanbieden. Daarna kwam nog f 102.50 binnen, hetgeen aan het N.P. werd afgedragen. Het St. Hubertus-gilde vond in deze actie aanleiding om een zelfde bedrag voor dit doel beschikbaar te stellen. Het totaal beloopt derhalve thans reeds meer dan f 1000.--.

De foto- en tekenwedstrijd leverde niet het aantal inzendingen op, dat er van verwacht werd. 14 inzenders zonden in totaal 66 foto's en tekeningen op, welke in begin 1960 door de jury zullen worden beoordeeld. Of de aanmelding van een zo groot aantal nieuwe leden in het verslagjaar nu in verband moet worden gebracht met deze wedstrijd, is een open vraag. Mocht dat niet het geval zijn, dan

wijst de toename in ieder geval op een verheugende toeneming van de belangstelling voor de Hoge Veluwe en onze Vereniging.

Moge deze belangstelling ook in de toekomst groeiende blijven tot heil van ons Nationale Park.

Aldus uitgebracht in de ledenvergadering van 9 april 1960.

v.C.

VERSLAG van de ALGEMENE LEDENVERGADERING

op zaterdag 9 april 1960
in Restaurant "Royal" te Arnhem

- Bij afwezigheid van de voorzitter opent Mevr. Hacke-Oudemans om 14.45 uur de vergadering en wenst allereerst de Heer De Beaufort een spoedige beterschap. Na vervolgens de aanwezigen, bestaande uit 7 bestuursleden, 6 leden en 3 vertegenwoordigers van de pers te hebben welkom geheten, wordt het woord verleend aan de secretaris voor het voorlezen van de notulen van de vorige vergadering. Deze worden met een kleine wijziging goedgekeurd. Bij de ingekomen mededelingen bevindt zich een briefkaart van de directeur van het Nationale Park, de Heer Van Tuil, waarin deze mededeelt tot zijn spijt verhinderd te zijn de vergadering bij te wonen. Dit wordt door de vergadering betreurd, daar de Heer Van Tuil meestal wel enige interessante mededelingen voor ons in petto heeft.

De jaarverslagen van secretaris en penningmeester worden vervolgens goedgekeurd. Het verslag van de kascommissie wijst uit, dat het finantiëel beheer op uitstekende wijze is gevoerd en aan de penningmeester wordt décharge verleend onder dankzegging voor de verrichte werkzaamheden.

Het aftredende bestuurslid, de Heer F.J. Tiele,

wordt bij acclamatie herkozen.

De kascommissie zal het volgend jaar bestaan uit Mej. Kamp en de Heer Jordense.

Als punt 9 van de agenda komt aan de orde de wijziging der Statuten, noodzakelijk geworden door het voornemen van het Bestuur der Stichting het instituut van donateurs te laten vervallen, waardoor onze vereniging automatisch haar leden zou verliezen. Immers, krachtens het huidige artikel 2 der Statuten kunnen alleen donateurs der Stichting lid zijn van de vereniging. De vergadering verklaart zich accoord met een wijziging, die genoemd artikel als volgt zal doen luiden: "De vereniging beoogt het aankweken van een hechte band onder hen, die belang stellen in de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe", gevestigd te 's-Gravenhage, alsmede het bijstaan van het bestuur van die stichting in het verwezenlijken van de doeleinden, die het krachtens de grondregelen van die stichting heeft na te streven". Ook in de redactie van de artikelen 3 en 4 zijn als gevolg van bovenvermelde oorzaak enige wijzigingen noodzakelijk, terwijl in artikel 9 een wijziging wordt aangebracht, die betrekking heeft op de bestemming, welke in geval van liquidatie aan eventuele baten zal worden gegeven. Ook deze wijzigingen kunnen de goedkeuring van de vergadering wegdragen.

Ook de voorstellen tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement worden goedgekeurd. Deze vloeien gedeeltelijk voort uit de Statuten-wijziging. De wijziging van artikel 4 scheidt de mogelijkheid een 2e secretaris te benoemen. Besloten wordt nog om een alinea toe te voegen, welke de mogelijkheid scheidt jeugdleden te accepteren. Als leeftijdsgrens zal dan de 16-jarige leeftijd gelden. In feite betekent dit laatste de reglementering van een reeds voorhanden zijnde situatie.

Bij de rondvraag krijgt op zijn verzoek de Heer Rijshouwer uit Den Haag het woord. Dit enthousiaste lid wil meer reclame maken voor de vereniging en

stelt daartoe voor om reclame-materiaal bij de toegangskiosken ter beschikking van het publiek te stellen. O.a. wordt hier gedacht aan inlegvelletjes in de gids van de Hoge Veluwe. Ook stelt spreker voor in de grotere centra van het land groepen te vormen, die door een meer regelmatig contact hun belangstelling voor het Nationale Park kunnen verdiepen. Ook door het plaatselijk tentoonstellen van de foto's van de wedstrijd zou belangstelling kunnen worden gewekt. Een en ander heeft een levendige gedachtenwisseling ten gevolge en besloten wordt om de leden in Den Haag, Rotterdam en Amsterdam en naaste omgeving omtrent deze plannen in te lichten. De Heren Rijshouwer, Kat en V.d. Nagel verklaren zich bereid als contactman op te treden voor resp. Den Haag, Amsterdam en Rotterdam en omgeving.

Te ca. 16.30 uur sluit de waarnemend voorzitter deze vergadering, waar het enthousiasme van de aanwezigen omgekeerd evenredig bleek te zijn aan hun aantal.

v.C.

VORMING

VAN REGIONALE OF PLAATSELIJKE GROEPEN?

- Zoals men uit het verslag van de Algemene Ledenvergadering heeft kunnen lezen, zal op voorstel van de Heer Rijshouwer uit Den Haag worden onderzocht of er bij de leden belangstelling bestaat voor een meer veelvuldig contact dan mogelijk is door middel van de Hoge Veluwe-dagen. Daartoe zal door de secretaris een circulaire worden gezonden aan alle leden in Den Haag, Rotterdam en Amsterdam en omgeving, waarin geïnteresseerden verzocht wordt zich te melden bij het secretariaat of

bij één der volgende Heren:

voor Den Haag:

J.P. Rijshouwer, Vogelkersstraat 50, Den Haag;

voor Rotterdam:

A. van der Nagel, J. Kruijffstraat 35A, Rotterdam;

voor Amsterdam:

E. Kat, Chasséstraat 43, Amsterdam.

Nadere bijzonderheden volgen.

Indien bij leden in andere plaatsen belangstelling bestaat voor soortgelijke plannen, dan laat zich in overleg met de secretaris misschien ook elders iets soortgelijks verwezenlijken.

In dit verband is het voor sommigen misschien interessant te vernemen, dat ook de oprichting van een speciale foto-werkgroep wordt overwogen. Ook hieromtrent volgt nader bericht per circulaire.

v.C.

HET OUDST BEKENDE VOORWERP VAN DE HOGE VELUWE

- Na de laatste wereldoorlog werd door de firma Bruil te Ede bij werkzaamheden nabij het Otterlose hek een stenen bijl opgegraven.

Het is een geslepen bijl, 20 cm lang bij een grootste breedte van 10 cm. Hij is vervaardigd van een blauw-groene steensoort, het jadeiet of jadiet.

Aangezien het een losse vondst betreft van een mineraal, dat hier niet voorkomt, hebben wij te doen met een importstuk uit de tijd der bekervolken, de bloeitijd van het neolithicum, de jonge steentijd, die op de Veluwe geduurd heeft van 2500-1500 jaar voor Chr. De landbouwende en veetelen-

de bevolking heeft ook handel gedreven met oostelijke en zuidelijke landen. Jadiet is een taaie, opvallend fraai gekleurde steensoort.

De bijl is welwillend door het Kröller-Müllermuseum in bruikleen afgestaan aan de Gelders Archaeologische Stichting, wier bezienswaardige verzameling deel uitmaakt van het Historisch Museum voor Gelderland in het Gemeentemuseum te Arnhem.

J.J.H.-O.

KIEVITSEI EN "FRAYE"

- Als de hazelaars zijn uitgebloeid, het prille voorjaar zijn intrede heeft gedaan, dan komt er spanning in de lucht. In maart is het mogelijk het eerste Kievitseï te vinden. Zeker de gekuifde vogels zijn dan al enige tijd teruggekeerd, maar het komt er op aan voor de volleerde eizoekers goed te observeren waar er kuiltjes worden gedraaid, met uithoudingsvermogen de gedragingen gade te slaan of er een ei wordt gelegd en waar.

Dit jaar heeft een kind uit Tubbergen het eerste Kievitseï gevonden. Een grote eer voor het Overijsselse dorp, waar natuurlijk alles in rep en roer was, toen na het telefoontje aan Soestdijk inderdaad bleek, dat Tubbergen het afgewonnen had van Holland en Friesland.

Sinds onheuglijke tijden ondervindt de mens het jaarlijks wederkeren van een natuurgebeuren als een wonder, als een intense vreugde. De belevenis wordt eerst tot een symbool door het aanbieden aan de lande, bij ons, aan H.M. de Koningin, die het geschenk der natuur met gratie aanvaardt, de geluksbrenger dadelijk ontvangt en met medeleven beloont. Op het eerste Kievitseï volgt de eerste haring, waaraan een nobele wedstrijd op zee aan vooraf gaat.

Er bestaat echter nog een veel ouder jachtsymbool, dat verzinnebeeld is op een gobelin, dat deel uitmaakt van de serie "de jachten van keizer Maximiliaan" naar de ontwerpen, de z.g. cartons van Bernard van Orley. De copieën dezer wandtapijten zijn in Brusselse werkplaatsen vervaardigd in de jaren 1685-1688, sommige gesigneerd door de tapijtwever W. Ceubels. De ontwerpen zijn wel eens toegeschreven aan Albert Dürer, maar waarschijnlijker is het, dat zij van de hand van de genoemde Vlaamse kunstenaar zijn.

De tafereelen zijn gerangschikt naar de maanden van het jaar. Op het wandtapijt van februari is nu een samenkomst op de binnenplaats van het paleis der hertogen van Brabant afgebeeld. Met het uitzicht op de stad Brussel ziet men binnen een met een balustrade afgescheiden ruimte een prins en zijn gemalin op een troon gezeten, de kroon op het hoofd, de scepter in de hand, aandacht luisteren naar een rijk uitgedoste edelman, die de eerste "frayè" van het hert aanbiedt.

Dit oude Franse woord frayè of freouer, waar eigenlijk geen kernachtig Nederlands woord voor is, betekent het teken aan boom of struik, dat het hert heeft nagelaten bij het vegen, d.w.z. het wrijven of schuren van de nieuwe koptooi om het van de bast te ontdoen. Het is overbekend, dat de herten in het voorjaar het voorjarige gewei afwerpen. Al vrij spoedig begint daarna het nieuwe gewei te groeien. Dat gewei is met een viltige huid, voorzien van krachtige bloedvaten bedekt, de bast. Is het gewei voltooid, dan laat de bast los, scheurt van onder naar boven open. Het hert tracht zich daarvan te bevrijden door het vegen.

Voor de jagers betekent dat eerste "veeg" teken, dat de jacht op het vorstelijkste wild aanstaande is, een reden tot vreugde. Men joeg niet op herten zonder koptooi, dat was niet weidelijk. De herten blijven in die levensperiode veelal onzichtbaar.

Het is dus wel zeer begrijpelijk, dat het vinden van het eerste verse teken in een uitgestrekt jachtterrein uitermate moeilijk is. Wanneer het dan ook een edelman mocht gelukken (een ander was daartoe niet bevoegd), dat eerste teken met een stukje geveegde bast zijn vorst aan te bieden, dan werd hij beloond met een jachtpaard, zoals in de oude Franse literatuur wordt vermeld. Een hoge, uitzonderlijke eer voor de gelukkige speurder.

De vorstelijke kledij op het wandtapijt doet vermoeden, dat deze zeer zeldzame gebeurtenis hier ver-
eeuwigd is.

Het eerste kievitseï zal men op de Hoge Veluwe niet licht vinden, maar een frayè behoort tot de mogelijkheden.

J.J.H.-O.

NOG STEEDS GEVOLGEN VAN DE
DROGE ZOMER

- De voorspelling, die men na de zeer droge zomer van 1959 uit de mond van buitenmensen herhaaldelijk vernam, als zouden de conseqwenties daarvan pas in het voorjaar blijken, schijnt te worden bewaarheid. Er worden telkens opnieuw dode jonge boompjes (larix, fijnspar e.a.) in de aanplantingen geconstateerd, terwijl voorts door de droge lentemaanden het poten van nieuw materiaal op moeilijkheden stuit. De geringe regenval bevoch-

++

De "Herinneringen van de Wildmeester Willem Nab" worden in een volgend nummer van de Schouw voortgezet.

tigde de bodem zeer onvolkomen en reeds bij een onbeduidende bewerking van de grond ontmoet men rul zand. Het inbrengen van jong bosplantsoen wordt hierdoor zeer bemoeilijkt.

Slechts een langdurige en overvloedige neerslag kan weer een enigszins normale toestand scheppen op onze hoge gronden.

BOTANISCHE VERWIJZING IN DE BORDERS

VAN HET JACHTBLOT

- Dank zij de goede zorgen van het Boomkwekerijbedrijf J. Abbing en Zn. te Driebergen werden bij vele planten in de boordbedden nabij het Huis St. Hubertus duidelijke naambordjes met de wetenschappelijke (en veelal Nederlandse) benamingen geplaatst.

Dergelijke voorlichting, welke men doorgaans in stadsparken, arboretums, plantentuinen, exposities en kwekerijen aantreft, wordt door het publiek bijzonder op prijs gesteld.

Een grote wens van de Vereniging van Vrienden is hiermede verwezenlijkt.

DE HOGE VELUWE IN 1959

Record aantal bezoekers

- Door de extreem droge en zonnige zomer van 1959 kwam enerzijds belangrijke sterfte onder het jonge bosplantsoen voor (zie de Herfst- en Winter-Schouw van 1959), doch anderzijds werkten de talloze fraaie dagen stimulerend op het bezoek aan het Nationale Park. Van Hemelvaartsdag tot laat in de

herfst kwam er feitelijk geen einde aan het mooie weer en vele tienduizenden hebben er dankbaar van geprofiteerd.

Het oude record, dat in 1957 werd gevestigd (385.710) en het volgende jaar met 377.404 niet werd gebroken, kwam in 1959 tot 413.829; in geen der 25 jaren, dat op de Hoge Veluwe het aantal bezoekers(sters) wordt geregistreerd, is dit hoge resultaat bereikt.

Overigens is deze uitkomst niet aan de mooie vacantieperiode toe te schrijven, want eind juni bedroeg de voorsprong reeds + 21.000, in juli/augustus bleef zij vrijwel stabiel, om in september/october tot + 35.000 uit te groeien. Mits het slechts aantrekkelijk weer blijft, komt het publiek derhalve even goed in de maanden vóór en ná de eigenlijke toeristentijd.

Met deze vermeerdering hield het gemotoriseerde verkeer nagenoeg gelijke tred. Er werden genoteerd 50.847 (44.829) auto's, 3.449 (3.220) touringcars, 4.112 (3.731) scooters, 59.889 (58.405) wielrijders en 21.049 (18.996) wandelaars. De tussen haakjes gezette cijfers geven het aantal voor 1958 aan. Het aantal kampeerdere (10.942) nam met bijna 15 % toe.

Bij de beoordeling van het vorenstaande dient men het instituut der donateurs, die niet nader worden opgetekend, te betrekken; zij vormen stellig 50.000 bezoeken, zodat het getal dergenen, die hun opwachting maakten, het half miljoen per jaar naderd.

